

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน
กับความทันสมัยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

นางสาวรัตนา เคหะธนาชัยกุล

วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

ปีการศึกษา 2539

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ISBN 974-636-182-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE CORRELATION AMONG DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS, MASS MEDIA
EXPOSURE AND MODERNITY OF THE PEOPLE IN BANGKOK METROPOLIS**

Miss Ratana K-hathanachaikul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the degree of Master of Arts

Department of Public Relations

Graduate School

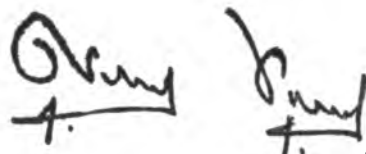
Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-636-182-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร พฤติกรรมการเปิดรับ
สื่อมวลชน กับความทันสมัย ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
โดย นางสาวรัตนา เกษธนาชัยกุล
ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ปรมะ สตะเวทิน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ธนવી บุญลือ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรมะ สตะเวทิน)

.....กรรมการ
(ดร. วิเชียร เกตุสิงห์)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

รัตนา เกษะธนาชัยกุล : ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนกับความทันสมัยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร (THE CORRELATION AMONG DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS, MASS MEDIA EXPOSURE AND MODERNITY OF THE PEOPLE IN BANGKOK METROPOLIS)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ประมະ สตะเวทิน ; 132 หน้า ISBN 974-636-182-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนกับความทันสมัยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้มีจำนวนทั้งสิ้น 418 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย T-test ANOVA และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงมีจำนวนเท่ากัน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ทำงานเป็นพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท
2. ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง
3. สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่ประชาชนเปิดรับข่าวสารมากที่สุด
4. ลักษณะทางประชากรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน
5. ลักษณะทางประชากรมีความสัมพันธ์กับความทันสมัย
6. พฤติกรรมการเปิดรับหนังสือพิมพ์และนิตยสารเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย
7. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับความทันสมัย

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต รัตนา เกษะธนาชัยกุล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา [ลายมือ]
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

C851821 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEY WORD: DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS/MASS MEDIA EXPOSURE/MODERNITY

RATANA K-HATHANACHAIKUL : THE CORRELATION AMONG DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS , MASS MEDIA EXPOSURE AND MODERNITY OF THE PEOPLE IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF.PARAMA SATAWEDIN, Ph.D. 132 pp. ISBN 974-636-182-1

The purpose of this research was to study the correlation among demographic characteristics , mass media exposure and modernity of the people in Bangkok metropolis. Questionnaires were used to collect the data from a total of 418 samples. Frequency, percentage , mean , T-test , ANOVA and Pearson's product moment correlation coefficient were employed for the analysis of the data. SPSS program was used for data processing.

The results of the study were as follow :

1. Male and female samples were equal in number. Most of the samples were 31-40 years old, received bachelor's degrees, were employees and earned 10,001-15,000 baht per month.
2. Most of the people had political participation.
3. Television was mostly watched in exposure to information.
4. Demographic characteristics correlated with mass media exposure.
5. Demographic characteristics correlated with modernity.
6. Only exposure to newspaper and magazine correlated with modernity.
7. Political participation correlated with modernity.

ภาควิชา..... การประชาสัมพันธ์

สาขาวิชา..... นิเทศศาสตร์พัฒนาการ

ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่อนิสิต..... รัตนา คุณนาซังกุล

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร. ปรมะ สตะเวทิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและ ข้อคิดเห็นต่างๆ ในการวิจัยด้วยดีตลอด รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวัติ บุญลือ ซึ่งกรุณาเป็นประธาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร. วิเชียร เกตุสิงห์ กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่าน ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการใช้สถิติในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ทุกท่าน ณ ที่นี้

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้มีพระคุณยิ่ง และคณาจารย์ทุกท่าน ที่มีส่วนประสิทธิ์ประสาทวิชาให้ผู้วิจัย ขอบคุณสำหรับกำลังใจ ความเอื้ออาทรและความห่วงใย จากพี่ น้อง เพื่อนๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณวัลลภ วิริยะวิทย์ ซึ่งคอยให้กำลังใจและกำลังใจ สนับสนุนผู้วิจัยด้วยดีเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

รัตนา เคะธนาชัยกุล

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ/
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ

บทที่

1. บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ปัญหาในการวิจัย.....	5
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวความคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม.....	8
แนวความคิดเกี่ยวกับความทันสมัย.....	9
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน.....	14
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ.....	17
แนวความคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนกับความทันสมัย.....	18
งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรกับความทันสมัย.....	30
งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวกับการเปิดรับสื่อมวลชนกับความทันสมัย.....	32
งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวกับการเปิดรับสื่อมวลชนกับความทันสมัย.....	37
งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรกับความทันสมัย.....	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. ระเบียบวิธีวิจัย	
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	40
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	40
วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	40
ตัวแปรในการวิจัย.....	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41
การทดสอบเครื่องมือ.....	42
การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ.....	42
เกณฑ์การให้คะแนน.....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
4. ผลการวิจัย	
การวิเคราะห์เชิงพรรณนา.....	48
การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน.....	54
ความทันสมัย.....	61
พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	65
การทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนจำแนกตามเพศ...	67
การทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนจำแนกตามอายุ....	68
การทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนจำแนกตามระดับ การศึกษา.....	70
การทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนจำแนกตามรายได้..	72
การทดสอบลักษณะทางประชากรมีความสัมพันธ์กับความทันสมัย.....	74
พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความทันสมัย.....	81
การเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความทันสมัย..	82
การทดสอบความแตกต่างของความทันสมัย จำแนกตามพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมือง.....	89

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	90
สรุปผลการวิจัย.....	90
การทดสอบสมมติฐาน.....	92
อภิปรายผล.....	96
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	100
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	101
บรรณานุกรม.....	103
ภาคผนวก.....	110
ประวัติผู้เขียน.....	132

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่	
1. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ.....	48
2. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ.....	49
3. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพสมรส.....	50
4. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา.....	51
5. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ.....	52
6. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้.....	53
7. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน.....	54
8. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน.....	55
9. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการเปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ.....	56
10. แสดงปริมาณเฉลี่ยในการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อวิทยุ.....	57
11. แสดงปริมาณเฉลี่ยในการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อโทรทัศน์.....	58
12. แสดงปริมาณเฉลี่ยในการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อหนังสือพิมพ์.....	59
13. แสดงปริมาณเฉลี่ยในการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อนิตยสาร.....	60
14. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ทางด้านการเมือง.....	61
15. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา.....	62
16. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น....	63
17. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความทันสมัย.....	64
18. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	65
19. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาเหตุของการไม่มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	66
20. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนจำแนกตามเพศ..	67
21. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนจำแนกตามอายุ..	68
22. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนจำแนกตามระดับการศึกษา.....	70

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
23. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนจำแนกตาม รายได้.....	72
24. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความทันสมัย (ความรู้ทางการเมือง ความ ไม่เชื่อเรื่องโศกชะตา และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น) จำแนกตามเพศ.....	74
25. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความทันสมัย (ความรู้ทางการเมือง ความ ไม่เชื่อเรื่องโศกชะตา และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น) จำแนกตามอายุ.....	75
26. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความทันสมัย (ความรู้ทางการเมือง ความ ไม่เชื่อเรื่องโศกชะตา และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น) จำแนกตามระดับการศึกษา.....	77
27. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความทันสมัย (ความรู้ทางการเมือง ความ ไม่เชื่อเรื่องโศกชะตา และความเข้าใจบทบาทผู้อื่น) จำแนกตามรายได้.....	79
28. แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน กับความทันสมัย(ความรู้ทางการเมือง ความไม่เชื่อเรื่องโศกชะตาและความเข้าใจบทบาท ของผู้อื่น.....	81
29. แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อวิทยุกับความทันสมัย (ความรู้ทางการเมือง ความไม่เชื่อเรื่องโศกชะตา และ ความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น).....	82
30. แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อโทรทัศน์กับความทันสมัย (ความรู้ทางการเมือง ความไม่เชื่อเรื่องโศกชะตา และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น).....	83
31. แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อหนังสือพิมพ์กับความทันสมัย (ความรู้ทางการเมือง ความไม่เชื่อเรื่อง โศกชะตา และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น).....	85
32. แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อวิทยุกับความทันสมัย (ความรู้ทางการเมือง ความไม่เชื่อเรื่องโศกชะตา และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น).....	87
33. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความทันสมัย (ความรู้ทางการเมือง ความ ไม่เชื่อเรื่องโศกชะตา และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น) จำแนกตามการมีพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	89

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่	
34. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุ.....	111
35. แสดงจำนวนและร้อยละของความบ่อยครั้งในการฟังรายการวิทยุประเภทต่าง ๆ	112
36. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์.....	113
37. แสดงจำนวนและร้อยละของความบ่อยครั้งในการดูรายการ โทรทัศน์ประเภทต่าง ๆ.....	114
38. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเปิดรับข่าวสารจากสื่อ หนังสือพิมพ์.....	115
39. แสดงจำนวนและร้อยละของความบ่อยครั้งในการอ่านหนังสือพิมพ์ คอลัมน์ต่าง ๆ.....	116
40. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเปิดรับข่าวสารจากสื่อนิตยสาร...	117
41. แสดงจำนวนและร้อยละของความบ่อยครั้งในการอ่านนิตยสาร.....	118
42. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนที่ตอบถูก และตอบผิด เกี่ยวกับความรู้ทางด้านการเมือง.....	119
43. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความเชื่อเรื่อง โชคชะตา.....	120
44. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น....	121